

DOI 10.31651/2524-2660-2020-3-226-235

ORCID 0000-0002-4506-8020

МЕДВІДЬ Михайло Михайлович,

доктор економічних наук, професор зі спеціальності 254 Забезпечення військ (сил),
заступник начальника навчально-методичного центру – начальник відділу методичного забезпечення
навчального процесу,

Національна академія Національної гвардії України,

e-mail: medvidmm@ukr.net

ORCID 0000-0002-3248-2935

ТРОБЮК Володимир Іванович,

кандидат військових наук, доцент, начальник навчально-методичного центру,

Національна академія Національної гвардії України,

e-mail: d1ss@ukr.net

ORCID 0000-0001-6755-9376

ЧЕРНІЧЕНКО Інна Юріївна,

методистка відділу методичного забезпечення навчального процесу,

Національна академія Національної гвардії України,

e-mail: i.y.chernichenko@gmail.com

ORCID 0000-0002-9536-3239

Д'ЯЧЕНКО Олександр Анатолійович,

методист відділу методичного забезпечення навчального процесу, методист вищої категорії,

Національна академія Національної гвардії України,

e-mail: dyachenko23051968@ukr.net

ORCID 0000-0002-2085-4463

ХОМЯКОВА Варвара Іванівна,

методистка відділу методичного забезпечення навчального процесу, методистка вищої категорії,

Національна академія Національної гвардії України,

e-mail: metodkab_nangu@ukr.net

УДК 378.6.014.6] : 355.23(045)

**МЕТОДИКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЇЇ ПРОЦЕДУР
ТА ЗАХОДІВ У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

За результатами проведеного дослідження визначено методик розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО, особливості здійснення її процедур та заходів у ВВНЗ.

Складовими методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО є: вхідні дані (існуючі вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО); визначення структурних підрозділів, відповідальних за процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості; реагування на виявлені недоліки; розвиток культури якості в академічній спільноті ЗВО; забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних пра-

цівників, у тому числі з питань розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО. Схема методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО є циклічною. Наявність циклічності залежить від появи нових вхідних даних та від виявлення нових недоліків.

Особливості здійснення процедур та заходів системи внутрішнього забезпечення якості у ВВНЗ полягають в наявності обмежень щодо оприлюднення інформації з питань кадрового забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах; перевірки праць працівників та здобувачів, які містять інформацію з обме-

женим доступом, на наявність академічного плагіату; забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників за кордоном (обмеження щодо академічної мобільності); обмеження щодо оприлюднення інформації з питань матеріально-технічного забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах; у збиранні, аналізі інформації щодо кар'єрного шляху усіх випускників. Не всі експерти, які залучаються до експертизи освітніх програм ВВНЗ, знають зміст нормативно-правових актів про особливості організації освітнього процесу у ВВНЗ. Тому не на всі зауваження та пропозиції, сформульовані під час акредитації, відбувається реагування.

Ключові слова: система внутрішнього забезпечення якості, акредитації освітніх програм, вищі військові навчальні заклади, Національна академія Національної гвардії України.

Постановка проблеми. Відповідно до п. 2 ст. 16. Закону України «Про вищу освіту» «Система забезпечення закладом вищої освіти (ЗВО) якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються НАЗЯВО» [1]. Чи готові ЗВО до такого оцінювання? Чи існують згадані вимоги?

Голова НАЗЯВО Сергій Квіт, вважає, що «у вітчизняних ЗВО відбувається становлення відповідної внутрішньої культури забезпечення якості. Тобто поки що важко говорити про взірцевість значної кількості ЗВО у цих питаннях» [2]. 26 червня 2019 року НАЗЯВО затверджено рекомендації стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості [3], які по суті дублюють п. 2 ст. 16. Закону України «Про вищу освіту» [1] з посиланнями на джерела, з допомогою яких ЗВО зможе запровадити свою систему внутрішнього забезпечення якості. Оскільки чітких вимог до системи забезпечення якості вищої освіти, критеріїв оцінювання, процедур та заходів оцінювання на сьогодні не існує, чи отримає запроваджена система очікувану оцінку ЗВО?

На нашу думку система забезпечення якості вищої освіти запроваджувати не потрібно. Вона існує у кожному ЗВО. Мова йде про її розвиток. Для цього необхідно визначити методику розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО, а також особливості здійснення її процедур та заходів у вищому військовому навчальному закладі (ВВНЗ). Їх застосування за-

безпечить готовність ЗВО до оцінювання НАЗЯВО (або незалежною установою оцінювання) системи внутрішнього забезпечення якості цього ЗВО та отримання очікуваної оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед досліджень і публікацій не зустрічаються присвячені вирішенню проблеми розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО, проте є такі в яких обґрунтовується змістове наповнення процедур і заходів цієї системи. Наприклад: обґрунтовується вибір реалізації моделі здобуття вищої військової освіти [4]; визначається методика підготовки вищого військового навчального закладу до акредитації за критеріями оцінювання якості освітньої програми №№ 1 та 2 [5]; розкривається імплементація постанови КМУ від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації...» в процесі становлення викладача-початківця вищого військового навчального закладу [6] тощо. Огляд чинників, що формують ставлення суспільства до освіти і породжують низку проблем, які відбиваються на її якості здійснено Євгеном Лодатко [7]. Дослідженню культури забезпечення якості і прозорості вищої освіти як кроскультурної неформальної передумови забезпечення якості і прозорості вищої освіти в Європі і світі присвячена праця Олени Єршової та Тетяни Бабиної [8].

Отже, методика розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО, особливості здійснення її процедур та заходів у ВВНЗ не визначені.

Мета дослідження полягає у визначенні методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО, особливостей здійснення її процедур та заходів у ВВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вхідними даними для визначення методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО є існуючі вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО. Вони відображені в п. 2. ст. 16. Закону України «Про вищу освіту» [1], стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти [3, додаток 1] та наказі МОН України від 11.07.2019 № 977 [9].

Вхідні дані.

Система внутрішнього забезпечення якості ЗВО передбачає здійснення таких процедур і заходів [1]:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм (ОП);
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних (НПП) і педа-

гогічних працівників (ПП) ЗВО та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті ЗВО, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

4) забезпечення підвищення кваліфікації ПП, наукових і НПП;

5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною ОП;

6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7) забезпечення публічності інформації про ОП, ступені вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками ЗВО та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективною системи запобігання та виявлення академічного плагіату;

9) інших процедур і заходів.

Враховуючи надану державою ЗВО широкую автономію з організації освітньої діяльності [1], вони мають самі розбудовувати внутрішню систему забезпечення якості та визначати процедурні послідовності, за якими здійснюватимуться стандарти якості освіти. Оскільки обов'язковою умовою акредитації ОП є виконання критерію 8 «Внутрішнє забезпечення якості ОП», то його також доцільно враховувати як вхідні дані для визначення методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО. Підкритеріями даного критерію є [9]:

1. ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП.

5. Система забезпечення якості ЗВО забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду ОП.

7. В академічній спільноті ЗВО сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за цією ОП.

Визначення структурних підрозділів, відповідальних за процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості. В кожного ЗВО своя структура, неподібна на структури інших ЗВО. Між підрозділами ЗВО розподілені функції організації освітнього та інших процесів. На прикладі Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ) відобразимо визначення структурних підрозділів, відповідальних за процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості (табл. 1).

Таблиця 1

Структурні підрозділи, відповідальні за процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості Національної академії Національної гвардії України

Процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості відповідно до п. 2. ст. 16. Закону України «Про вищу освіту» [1] та Наказу МОН України від 11.07.2019 № 977 [9]	Структурні підрозділи НАНГУ, відповідальні за забезпечення якості освіти
1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;	Вчена рада
2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду ОП (здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування, роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери).	Гаранти, групи забезпечення, кафедри, факультети, методична рада, вчена рада
3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, НПП і ПП ЗВО та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті ЗВО, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;	Кафедри, факультети, вчена рада, відділ кадрів, відділ міжнародних зв'язків, інформації і комунікації

4) забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП;	Відділ кадрів, навчально-методичний центр, докторантура-ад'юнктура, відділ міжнародних зв'язків, інформації і комунікації
5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною ОП;	Кафедри, факультети, інформаційно-обчислювальний центр, відділ тилового забезпечення, науково-технічна бібліотека
6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;	Інформаційно-обчислювальний центр, відділ міжнародних зв'язків, інформації і комунікації, науково-технічна бібліотека
7) забезпечення публічності інформації про ОП, ступені вищої освіти та кваліфікації;	Відділ міжнародних зв'язків, інформації і комунікації, гаранті, факультети
8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками ЗВО та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;	Кафедри, факультети, науково-технічна рада, вчена рада, інформаційно-обчислювальний центр
9) інших процедур і заходів:	
– наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників;	Відділ кадрів, гаранті
– система забезпечення якості ЗВО забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП; результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду ОП	Навчально-методичний центр, кафедри, факультети, методична рада, вчена рада

«В ЗВО може бути створений спеціальний підрозділ, відповідальний за всю систему забезпечення якості освіти. Важливо розуміти, що він має не контролюючі, а сервісні функції. Центр внутрішнього забезпечення якості модерує всі необхідні процеси, збирає інформацію, готує рекомендації для прийняття необхідних рішень на всіх рівнях управління ЗВО» [3]. Не кожен ЗВО може дозволити собі виділити ресурси на створення такого підрозділу. Проте його наявність є явною перевагою в процесі оцінювання системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО НАЗЯВО або акредитованою незалежною установою оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

Визначення процедур системи внутрішнього забезпечення якості. Процедури системи внутрішнього забезпечення якості визначаються вченою радою НАНГУ. На підставі визначених процедур у НАНГУ розроблено окреме Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти.

Частково за забезпечення якості вищої освіти НАНГУ відповідає навчально-методичний центр. Протягом навчального року центром перепрацьовано (розроблено) положення, які відображають процедури системи внутрішнього забезпечення якості, це Положення про навчально-методичне

забезпечення освітнього процесу НАНГУ, в якому визначені процедури розроблення та затвердження ОП [10], Положення про проєктну групу, гаранта, групу забезпечення за спеціальністю в НАНГУ, в якому визначені процедури моніторингу та періодичного перегляду ОП [11] тощо.

Реагування на виявлені недоліки. Майже на кожному засіданні методичної ради розглядалися зміни до ОП, зокрема, це було пов'язано з введенням в дію стандартів вищої освіти, реагування на зауваження експертних груп за результатами акредитацій, врахування пропозицій роботодавців в основному за результатами атестації випускників. Перед внесенням змін до ОП факультетами збираються думки як здобувачів так і НПП, і не тільки шляхом опитувань, а й у вигляді засідань підрозділів (випускових кафедр, факультетів).

Зауваження та пропозиції, сформульовані під час акредитацій проаналізовані навчально-методичним центром, сформовано план удосконалення освітнього процесу в НАНГУ. Відповідно до плану відпрацьовані Стратегія розвитку НАНГУ на 2020-2027 рр. [12], Положення про науково-технічну бібліотеку НАНГУ [13] та інші, які відображені на сайті НАНГУ у розділі «Всі положення». На сьогоднішній день підготовлено проєкт Положення про організа-

ції освітнього процесу в НАНГУ (перепрацьований).

Розвиток культури якості в академічній спільноті ЗВО. «Дослідження сучасного контексту питання культури забезпечення якості вищої освіти в Україні засвідчили наявність адекватного наукового усвідомлення складності, необхідності і особливостей формування цього процесу в конкретних інституціональних освітніх середовищах країни» [8]. Зважаючи на історичний, соціальний та живий контекст, Олена Єршова та Тетяна Бабина дійшли висновку «про необхідність розбудови і впровадження основних з універсальних на сьогодні кроскультурних механізмів – всебічної детальної доступної інформації і поінформованості, як регулятора дій і процесів забезпечення довіри, звітності і прозорості публічності у вищій освіті України» [8]. В межах існуючих норм нормативно-правових актів, НАНГУ забезпечує доступність інформації з організації та провадження освітнього процесу до всіх його учасників.

На підставі отриманого досвіду підготовки ВВНЗ до акредитацій ОП та проведення акредитацій в якості експерта можемо стверджувати, що розвиток культури якості в академічній спільноті ЗВО залежить від наявності в цьому ЗВО НПП та НП, які стали експертами НАЗЯВО. Отриманий досвід інших ЗВО, під час проведення акредитацій їх ОП, впроваджується в освітній процес свого ЗВО за результатами засідань колегіальних органів. В НАНГУ працює 14 осіб, які є експертами НАЗЯВО. З них 8 – взяли участь у проведенні 17 акредитацій ОП.

Не зважаючи на те, що нормативно-правові акти надають можливість призначити одного гаранта на декілька ОП за однією спеціальністю, автори статті є прихильниками того, щоб цього уникати. В такому випадку розвиток культури якості в академічній спільноті ЗВО здійснюється швидше, бо більше НПП, відповідальних за забезпечення якості освіти. На сьогодні в НАНГУ реалізується 31 ОП, серед яких НАЗЯВО акредитовано – 8.

Забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП, у тому числі з питань розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО. «Оскільки забезпечення якості виступає завданням для цілої університетської громади та всіх структурних підрозділів ЗВО, відповідно професорсько-викладацький склад, здобувачі вищої освіти, представники адміністрації і допоміжних служб – всі розділяють відповідальність

за якість університету в рамках своїх повноважень» [3]. Саме тому важливе значення має забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП, у тому числі з питань розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО.

Оскільки офіцери, майбутні НПП НАНГУ, не мають педагогічної освіти – навчально-методичним центром приділяється значна увага в цьому напрямку. В НАНГУ працює школа викладача-початківця. З початку навчального року вона буде працювати за ОП «Кадрове забезпечення освітньої діяльності ВВНЗ» [14].

Крім того в НАНГУ доопрацьовано курс підвищення кваліфікації НПП та НП з удосконалення освітнього процесу. Є також відповідна ОП [15]. На підставі наказу МВС № 540 від 17.07.2020 «Обсяги підготовки кадрів у НАНГУ» [16] з початку навчального року згадані ОП будуть реалізовувати за державним замовленням, метою яких є удосконалення професійних компетентності та педагогічної майстерності НПП та ПП. Даний курс є цікавий тим, що в ньому окремий змістовий модуль присвячений інтерактивним методам навчання. Під час акредитації вивчаються створення умов ознайомлення викладачів з новими формами та методами навчання та викладання, тому даний курс неодноразово відмічались експертами як позитивна практика НАНГУ.

Оскільки в НАНГУ здійснюється підготовка фахівців за спеціальностями 035 Філологія, 254 Забезпечення військ (сил) та підвищення кваліфікації офіцерів військових частин НГУ з питань мовної комунікації важливе значення є підвищення кваліфікації НПП, які викладають іноземні мови. На сьогодні розроблена ОП підвищення кваліфікації викладачів іноземних мов, яка також буде реалізована в цьому навчальному році [17].

В Академії створені інші можливості підвищення кваліфікації – це стажування на безоплатній основі у військах, у інших закладах вищої освіти міста Харкова (Харківський національний університет Повітряних Сил імені І. Кожедуба, Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Харківський національний університет внутрішніх справ, Національний університет цивільного захисту України, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного

управління при Президентові України, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Український державний університет залізничного транспорту, Харківський Державний університет харчування і торгівлі, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Харківська державна академія культури) та міста Києва (Інститут управління державної охорони України Київського національного університету ім. Тараса Шевченка).

Не зважаючи на те, що для НПП, НП та ПП ВВНЗ є обмеження щодо навчання та проходження стажування за кордоном, протягом навчального року представники НАНГУ підвищували свою кваліфікацію в Азербайджані, Італії, Канаді, Німеччині, Румунії, Франції, Швеції та Ямаїці.

Безліч програм за якими можна підвищити свою кваліфікацію з питань розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО надає платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus [18].

Працівники структурних підрозділів НАНГУ, відповідальних за забезпечення якості освіти також постійно підвищують свою кваліфікацію, зокрема, один з працівників навчально-методичного центру працює над дисертаційним дослідженням за темою «Формування готовності до освітньої діяльності викладачів ВВНЗ в системі післядипломної освіти».

Процес підвищення кваліфікації регулюється Положенням про професійний розвиток та підвищення кваліфікації НПП та ПП НАНГУ, яке також було розроблено навчально-методичним центром протягом навчального року [19].

Методика розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО. Отже, складовими методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО є (рис. 1):

- вхідні дані (існуючі вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО);
- визначення структурних підрозділів, відповідальних за процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості;
- реагування на виявлені недоліки;
- розвиток культури якості в академічній спільноті ЗВО;
- забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП, у тому числі з питань розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО.

Схема методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО є цик-

лічною (рис. 1). Наявність циклічності залежить від появи нових вхідних даних (нових вимог до системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО) та від виявлення нових недоліків.

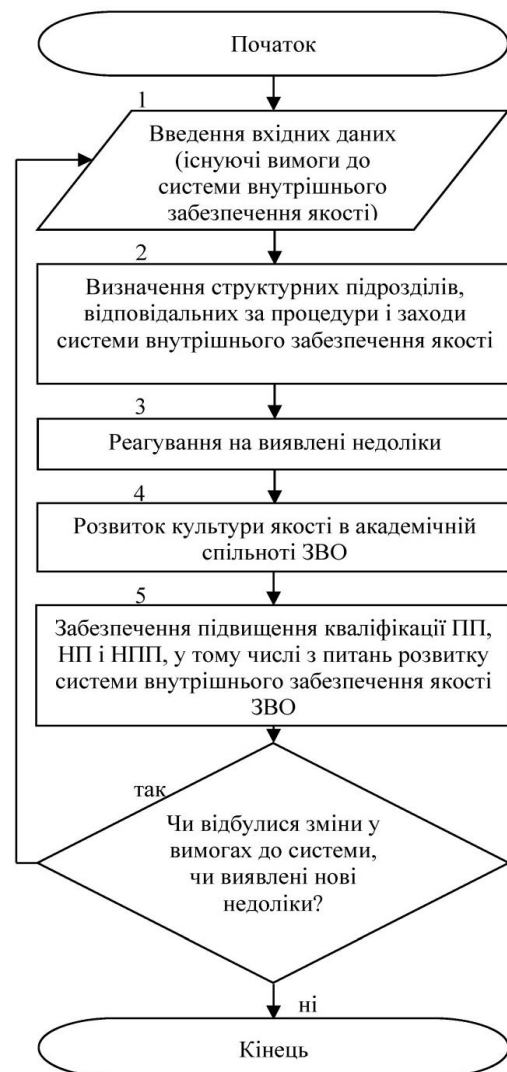

Рис. 1. Схема методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО

Особливості здійснення процедур та заходів системи внутрішнього забезпечення якості у ВВНЗ. У ВВНЗ є обмеження щодо оприлюднення інформації з питань кадрового забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах; перевірки праць працівників та здобувачів, які містять інформацію з обмеженим доступом, на наявність академічного плагіату; забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП за кордоном (обмеження щодо академічної мобільності); обмеження щодо оприлюднення інформації з питань матеріально-технічного забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах; у збиранні, аналізі інформації щодо кар'єрного шляху усіх випускників (табл. 2).

Таблиця 2

Особливості здійснення процедур та заходів
системи внутрішнього забезпечення якості у ВВНЗ

Процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості відповідно до п. 2. ст. 16. Закону України «Про вищу освіту» [1] та Наказу Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977 [9]	Особливості їх здійснення у ВВНЗ
1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;	–
2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду ОП (здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування, роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери).	–
3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, НПП і ПП ЗВО та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті ЗВО, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;	Обмеження щодо оприлюднення інформації з питань кадрового забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах
4) забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП;	Обмеження щодо забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП за кордоном (обмеження щодо академічної мобільності)
5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною ОП;	Обмеження щодо оприлюднення інформації з питань матеріально-технічного забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах
6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;	–
7) забезпечення публічності інформації про ОП, ступені вищої освіти та кваліфікації;	–
8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками ЗВО та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;	Обмеження перевірки праць працівників та здобувачів, які містять інформацію з обмеженим доступом, на наявність академічного плагіату
9) інших процедур і заходів:	
– наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників;	Обмеження у збиранні, аналізі інформації щодо кар'єрного шляху усіх випускників
– система забезпечення якості ЗВО забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП; результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду ОП.	Не всі експерти, які залучаються до експертизи ОП ВВНЗ, знають зміст нормативно-правових актів про особливості організації освітнього процесу у ВВНЗ [5]. Тому не на всі зауваження та пропозиції, сформульовані під час акредитацій, відбувається реагування.

Не всі експерти, які залучаються до експертизи ОП ВВНЗ, знають зміст нормативно-правових актів про особливості організації освітнього процесу у ВВНЗ [5]. Тому не на всі зауваження та пропозиції, сформульовані під час акредитацій, відбувається реагування.

Висновки. За результатами проведеного дослідження визначено методику розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО, особливості здійснення її процедур та заходів у ВВНЗ.

Складовими методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО є: вхідні дані (існуючі вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО);

визначення структурних підрозділів, відповідальних за процедури і заходи системи внутрішнього забезпечення якості; реагування на виявлені недоліки; розвиток культури якості в академічній спільноті ЗВО; забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП, у тому числі з питань розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО. Схема методики розвитку системи внутрішнього забезпечення якості ЗВО є циклічною. Наявність циклічності залежить від появи нових вхідних даних та від виявлення нових недоліків.

Особливості здійснення процедур та заходів системи внутрішнього забезпечення якості у ВВНЗ полягають в наявності об-

межень щодо оприлюднення інформації з питань кадрового забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах; перевірки праць працівників та здобувачів, які містять інформацію з обмеженим доступом, на наявність академічного плагіату; забезпечення підвищення кваліфікації ПП, НП і НПП за кордоном (обмеження щодо академічної мобільності); обмеження щодо оприлюднення інформації з питань матеріально-технічного забезпечення на офіційному веб-сайті ЗВО та на інших ресурсах; у збиранні, аналізі інформації щодо кар'єрного шляху усіх випускників. Не всі експерти, які залучаються до експертизи ОП ВВНЗ, знають зміст нормативно-правових актів про особливості організації освітнього процесу у ВВНЗ. Тому не на всі зауваження та пропозиції, сформульовані під час акредитацій, відбувається реагування.

Список бібліографічних посилань

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 15.08.2020).
2. Лист стосовно надання освітнім програмам зразкової акредитації: лист НАЗЯВО від 1.01.2020 р. URL: <https://cutt.ly/Ed4moR3> (дата звернення: 15.08.2020).
3. Рекомендації Національного агентства забезпечення із забезпечення якості вищої освіти стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості: протокол НАЗЯВО від 26.06.2019 р. URL: <https://cutt.ly/kd4mgV2> (дата звернення: 15.08.2020).
4. Медвідь М.М., Тробюк В.І. Обґрунтування вибору реалізації моделі здобуття вищої військової освіти. *Актуальні питання освіти і науки*, 2017. С. 68–72.
5. Медвідь М.М. Методика підготовки вищого військового навчального закладу до акредитації за критеріями оцінювання якості освітньої програми №№ 1 та 2. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 2020. Вип. 1. С. 129–137.
6. Медвідь М.М., Черніченко І.Ю., Медвідь Ю.І., Дем'янишин В.М. Імплементация постанови КМУ від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації...» в процесі становлення викладача-початківця вищого військового навчального закладу. *Молодь і ринок*, 2020. № 1(180), С. 6–11.
7. Лодатко Є. О. Якість початкової освіти у соціокультурному вимірі. *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки*, 2018. № 8. С. 97–106.
8. Єршова О.П., Бабина Т.Г. Культура забезпечення якості і прозорості вищої освіти: європейські стандарти для України. *Вища освіта України*, 2015. № 3. С. 9–15.
9. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 р. № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text> (дата звернення: 15.08.2020).
10. Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу НАНГУ / О. О. Морозов, В. І. Тробюк, М. М. Медвідь, О. А. Дяченко, В. І. Хомякова, І. Ю. Черніченко та ін. (укл.); за загальною редакцією С. А. Соколовського: положення НАНГУ від 1.06.2020 р., 199 с. URL: http://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/osvita/Polozennya_pro_NMZ.pdf (дата звернення: 17.08.2020)
11. Положення про проектну групу, гаранта, групу забезпечення за спеціальністю в НАНГУ / О.О. Морозов, В.І. Тробюк, М.М. Медвідь, О.А. Дяченко, В.І. Хомякова, І.Ю. Черніченко та ін. (укл.); за загальною редакцією С.А. Соколовського: положення НАНГУ від 19.03.2020 р., 23 с. URL: <http://nangu.edu.ua/about/vsi-polozhennya> (дата звернення: 17.08.2020)
12. Стратегія розвитку НАНГУ на 2020–2027 рр.: наказ НАНГУ від 23.03.2020 р., 25 с. URL: http://nangu.edu.ua/uploads/files/silabus/3/strategiya_rozvytku_09.03.20.pdf (дата звернення: 17.08.2020)
13. Положення про науково-технічну бібліотеку НАНГУ / О.О. Морозов, В. І. Тробюк та ін. (укл.); за загальною редакцією С. А. Соколовського: положення НАНГУ від 17.03.2020 р., 16 с. URL: <http://nangu.edu.ua/about/vsi-polozhennya> (дата звернення: 17.08.2020)
14. ОПП підготовки школи викладача-початківця «Кадрове забезпечення освітньої діяльності ВВНЗ», 20 с. URL: http://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/osvita/OPP_SHVP.pdf (дата звернення: 17.08.2020)
15. ОПП «Підвищення кваліфікації НПП та ПП з удосконалення освітнього процесу», 31 с. URL: http://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/osvita/OPP_NPP_2020.pdf (дата звернення: 17.08.2020)
16. Обсяги підготовки кадрів у НАНГУ: наказ МВС України № 540 від 17.07.2020. Київ: МВС України. 7 с.
17. ОПП «Методика навчання іноземних мов в НГУ», 25 с. URL: <https://cutt.ly/cfeW2Hv> (дата звернення: 19.08.2020)
18. Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 19.08.2020)
19. Положенням про професійний розвиток та підвищення кваліфікації НПП та ПП НАНГУ/ О.О. Морозов, В.І. Тробюк, М.М. Медвідь, О.А. Дяченко, В.І. Хомякова, І.Ю. Черніченко та ін. (укл.); за загальною редакцією С. А. Соколовського: положення НАНГУ від 19.12.2019 р., 82 с. URL: <https://cutt.ly/rfqVRjg> (дата звернення: 19.08.2020)

References

1. Higher education Act: Ukraine Law 1556-VII, (July 01, 2014). Retrieved 15/08/2020, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukr.].
2. Providing educational programs with exemplary accreditation. The letter of HEQENA (January 01, 2020). URL: <https://cutt.ly/Ed4moR3> (Reference date: 15.08.2020) [in Ukr.].
3. HEQENA recommendations related to the Internal Quality Ensuring System implementation. The HEQENA protocol on June 26, 2019. Retrieved 15/08/2020, from <https://cutt.ly/kd4mgV2> [in Ukr.].
4. Medvid M., Trobiuk V. (2017). Rationale for choice of higher military education model implementation. *Current issues of education and science*. 68–72 [in Ukr.].
5. Medvid M. (2020). Methodology of preparation of a higher military educational institution for accreditation according to the criteria of assessing the quality of the educational program 1 and 2. *Uman State Pedagogical University Collection of scientific researches*. (1st. ed.). 68–72 [in Ukr.].
6. Medvid M., Chernichenko I., Medvid Y. Demianishin V. (2020). Implementation of the CMU resolution 800 (August 21, 2019) 'Some issues of professional development...' in the process of becoming a HEE novice teacher. *Youth and market*, 1(180): 6–11 [in Ukr.].

7. Lodatko E. (2018). Quality of primary education in the socio-cultural dimension. *Bulletin of Cherkasy University. Series Pedagogical Sciences*, 8: 97–106 [in Ukr.].
8. Ershova O., Babina T. (2015). Cultural protection and transparent higher education: European standards for Ukraine. *Higher education in Ukraine*, 3: 9–15 [in Ukr.].
9. Approval of the Regulations on the accreditation of higher education nominee educational programs. Adopted by MES (NA NGU #977, July 11, 2019). Retrieved 15/08/2020, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text> [in Ukr.].
10. Morozov O., Trobiuk V., Medvid M., Dyachenko O., Khomiakova V., Chernichenko I. et al. (Comp.), Sokolovskii S. (Ed.). (2020). The regulations on the educational and methodological support of the educational process at the National Academy of the National Guard of Ukraine. 199 p. Retrieved 17/08/2020, from http://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/osvita/Polozhenya_pro_NMZ.pdf [in Ukr.].
11. Morozov O., Trobiuk V., Medvid M., Dyachenko O., Khomiakova V., Chernichenko I. et al. (Comp.), Sokolovskii S. (Ed.). (2020). Regulations on the project group, guarantor, support group by the field at the NA NGU. 23 p. Retrieved 17/08/2020, from <http://nangu.edu.ua/about/vsi-polozhennya> [in Ukr.].
12. The National Academy of the National Guard of Ukraine 2020–2027 development strategy plan. (March 23, 2020). 25 p. Retrieved 17/08/2020, from http://nangu.edu.ua/uploads/files/silabus/3/strategiya_rozvytku_09.03.20.pdf [in Ukr.].
13. Morozov O., Trobiuk V. et al. (Comp.), Sokolovskii S. (Ed.). (2020). Regulations on the scientific and technical library at the National Academy of the National Guard of Ukraine. 25 p. Retrieved 17/08/2020, from <http://nangu.edu.ua/about/vsi-polozhennya> [in Ukr.].
14. The staffing of the educational process at the HMEE. Novice Teacher School the educational and professional program. 20 p. Retrieved 17/08/2020, from http://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/osvita/OPP_SHVP.pdf [in Ukr.].
15. The advanced training of pedagogical, scientific and scientific-pedagogical employees in the field of educational process improvement. The educational and professional program. 31 p. Retrieved 17/08/2020, from http://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/osvita/OPP_NPP_2020.pdf [in Ukr.].
16. Training of the personnel at the NA NGU. (NGU #540, July 17, 2020). 7 p. Kyiv: MIA of Ukraine [in Ukr.].
17. The methodology of the English language training at NGU. The educational and professional program. 25 p. Retrieved 19/08/2020, from <https://cutt.ly/cfeW2Hv> [in Ukr.].
18. Prometheus. Retrieved 19/08/2020, from <https://prometheus.org.ua/> [in Ukr.].
19. Morozov O., Trobiuk V., Medvid M., Dyachenko O., Khomiakova V., Chernichenko I. et al. (Comp.), Sokolovskii S. (Ed.). (2019). Regulations on the advanced training of pedagogical, scientific and scientific-pedagogical employees at the National Academy of the National Guard of Ukraine. 82 p. Retrieved 19/08/2020, from <https://cutt.ly/rfqVRjg> [in Ukr.].

MEDVID Mykhailo,

Doctor in Economics, Professor, Professor in Force support (specialty 254),
Deputy Chief of the Educational-methodical Center – Head of the Education Methodological Support Department,
National academy of the National guard of Ukraine

TROBIUK Volodymyr

PhD in military science, Associate Professor, Chief of the Educational-methodical Center,
National academy of the National guard of Ukraine

CHERNICHENKO Inna,

Methodologist of the Education Methodological Support Department,
National academy of the National guard of Ukraine

DYACHENKO Oleksander,

Methodologist of Education Methodological Support Department,
National academy of the National guard of Ukraine

KHOMIAKOVA Varvara,

Methodologist of Methodical support Of the Educational Process Department,
National academy of the National guard of Ukraine

METHODOLOGY OF THE DEVELOPMENT OF THE HIGH EDUCATIONAL ESTABLISHMENT INTERNAL QUALITY ENSURING SYSTEM AND PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF ITS PROCEDURES AND MEASURES AT THE MILITARY HIGH EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

Summary. According to the article 16.2, Act of the higher education, “the educational process quality and the higher education quality (Internal Quality Ensuring System (IQES) in the High Educational Establishment (HEE) is evaluated upon its submission by the Higher Education Quality Ensuring National Agency (HEQENA) or its independent accredited Higher Education Quality Ensuring affiliates to compare with the requirements to the Higher Education Quality Ensuring System that are approved by HEQENA”. For this purpose, it is necessary to determine the methodology of the development of the high educational establishment internal quality ensuring system and to specify the peculiarities of the implementation of its procedures and measures at the military high educational establishment (MHEE). Their use will ensure HEE readiness for IQES evaluation by HEQENA or independent Higher Education Quality Ensuring affiliates and receiving expected grade. There are no similar publications and researches related to the research of the development of the high educational establishment internal quality ensuring system.

Methods: analysis and synthesis.

Results. Determined the methodology of the development of the HEE IQES and specified the peculiarities of the implementation of its procedures and measures at the MHEE.

Originality. The components of the methodology of the development of HEE IQES are:

the input data (the actual requirements to the HEE IQES), identification of the units responsible for the IQES procedures and measures, responding to identified deficiencies, development of quality culture in the HEE academic community, providing advanced training of pedagogical, scientific and scientific-pedagogical employees in the field of HEE IQES development. The scheme of the methodology of the development of HEE IQES is cyclical. The presence of cyclicity depends on the emergence of new input data and the identification of new deficiencies.

The peculiarities of the procedures and measures implementation at the MHEE are following: the restrictions to public the staff information issues on the official HEE website and on other resources; to review for the presence

of academic plagiarism the researches and dissertations of researchers and candidates of Philosophy degree that contain classified information; to provide advanced training of pedagogical, scientific and scientific-pedagogical employees at abroad HEE; to collect information and to analyze all graduates career. Therefore, not all comments and suggestions made during accreditations are responded to.

According to the results of the study it was determined the methodology of the development of the high educational establishment internal quality ensuring sys-

tem and it was specified the peculiarities of the implementation of its procedures and measures at the military high educational establishment.

Keywords: *Internal Quality Ensuring System (IQES); accreditation of educational programs; military high educational establishment (MHEE); National Academy of the National Guard of Ukraine.*

*Одержано редакцією 01.08.2020
Прийнято до публікації 23.08.2020*